

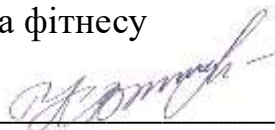
**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ
КАФЕДРА СПОРТУ ТА ФІТНЕСУ**

Римар Денис Олегович
студент групи ТДб-1-22-4,0д

РОЗВИТОК СТУДЕНТСЬКОГО ФУТБОЛУ В РІЗНИХ КРАЇНАХ

кваліфікаційна робота
здобувача вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
зі спеціальності 017 – Фізична культура і спорт

«Допущено до захисту»
завідувач кафедри
спорту та фітнесу

Протокол № 5 А
«18» травня 2026 р.

Науковий керівник:
д.біол.н., професор,
професор кафедри спорту та
фітнесу
Лисенко Олена Миколаївна

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ	
СТУДЕНТСЬКОГО ФУТБОЛУ	7
1.1. Сутність та значення студентського спорту	7
1.2. Історія розвитку студентського футболу у світі	10
1.3. Особливості організації студентського спорту в різних країнах	14
1.4. Роль студентського футболу у формуванні здорового способу життя молоді	18
Висновки до розділу 1	21
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ...	
2.1. Основні методи дослідження	23
2.1.1. Аналіз та узагальнення наукової та науково-методичної літератури	23
2.1.2. Методи збору (анкетування) та аналізу інформації	23
2.2. Організація та етапи дослідження	24
РОЗДІЛ 3. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМ	
СТУДЕНТСЬКОГО ФУТБОЛУ В РІЗНИХ КРАЇНАХ	25
3.1. Організація студентського футболу у США	25
3.2. Організація студентського футболу в країнах Європи	28
3.3. Особливості розвитку студентського футболу в Україні ...	31
Висновки до розділу 3	35
РОЗДІЛ 4. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТУДЕНТСЬКОГО	
ФУТБОЛУ В УКРАЇНІ	37
4.1. Основні проблеми розвитку студентського футболу в Україні	37

4.2.	Шляхи вдосконалення системи студентського футболу в Україні	40
4.3.	Перспективи розвитку студентського футболу в Україні з урахуванням міжнародного досвіду	43
	Висновки до розділу 4	46
	ВИСНОВКИ	48
	ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ	50
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53
	ДОДАТКИ	55

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Розвиток студентського спорту є одним з ключових напрямів сучасної спортивної політики провідних країн світу. Студентський футбол, як наймасовіший вид спорту серед молоді, відіграє важливу роль у формуванні спортивного резерву, розвитку фізичної активності та зміцненні здоров'я нації. У контексті реалізації державної концепції «Спорт для всіх» особливого значення набуває створення умов для залучення студентської молоді до систематичних занять спортом.

Університетське середовище забезпечує унікальні можливості поєднання навчання, тренувального процесу та участі у змаганнях, що робить студентський спорт важливою складовою національної системи фізичного виховання та потенційною базою для підготовки спортсменів високого класу, зокрема для олімпійського спорту.

Актуальність теми також зумовлена необхідністю вивчення зарубіжного досвіду, його порівняння з українською моделлю та визначення шляхів удосконалення студентського футболу як ефективного засобу гармонійного розвитку молоді та формування здорової нації.

Додатково слід зазначити, що сучасний розвиток студентського спорту відбувається в умовах глобалізації та інтеграції освітніх і спортивних систем. Університети все частіше розглядаються не лише як освітні установи, але й як центри формування спортивної культури та підготовки молоді до професійної діяльності у сфері спорту. У цьому контексті студентський футбол виступає одним із найбільш ефективних засобів залучення молоді до регулярної фізичної активності.

Особливого значення набуває питання гармонійного поєднання навчального процесу та спортивної діяльності. У багатьох країнах світу

створені спеціальні програми підтримки студентів-спортсменів, що дозволяють їм одночасно отримувати якісну освіту та розвиватися у спортивній сфері. В Україні подібна система ще перебуває на етапі формування, що зумовлює необхідність подальших досліджень у цьому напрямі.

Крім того, розвиток студентського футболу має важливе соціальне значення, оскільки сприяє формуванню активної громадянської позиції молоді, розвитку командної взаємодії та вихованню відповідальності. Участь у спортивних заходах дозволяє студентам краще адаптуватися до соціального середовища та підвищує їхню конкурентоспроможність на ринку праці.

Мета дослідження: Дослідити особливості розвитку студентського футболу в різних країнах світу, порівняти моделі організації студентського спорту та визначити перспективи розвитку студентського футболу в Україні.

Завдання дослідження

1. Проаналізувати поняття та роль студентського спорту.
2. Дослідити історію розвитку студентського футболу.
3. Охарактеризувати системи студентського спорту в різних країнах.
4. Порівняти моделі організації студентського футболу.
5. Визначити проблеми та перспективи розвитку студентського футболу в Україні.
6. Запропонувати рекомендації щодо вдосконалення системи студентського футболу.

Об'єкт дослідження: Система студентського спорту у закладах вищої освіти.

Предмет дослідження: Організаційні, соціальні та спортивні аспекти розвитку студентського футболу в різних країнах.

Методи дослідження:

Аналіз і узагальнення наукової та науково-методичної літератури, нормативних документів, міжнародних програм розвитку спорту, анкетування, аналіз, синтез, порівняння.

Порівняльний аналіз: досвіду організації студентського футболу в різних країнах.

Соціологічні методи: анкетування, опитування студентів і тренерів щодо участі у спорті та мотивації.

Педагогічне спостереження: оцінка організації тренувального процесу та змагальної діяльності студентських команд.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ СТУДЕНТСЬКОГО ФУТБОЛУ

1.1 Сутність та значення студентського спорту

Студентський спорт є важливою складовою системи фізичного виховання молоді та займає особливе місце у розвитку сучасного суспільства. У більшості країн світу він розглядається не лише як форма організації дозвілля студентів, але й як ефективний засіб зміцнення здоров'я, формування гармонійно розвиненої особистості та підготовки спортивного резерву для професійного спорту. У сучасних умовах студентський спорт став одним із пріоритетних напрямів державної молодіжної політики, оскільки сприяє підвищенню рівня фізичної активності молоді та популяризації здорового способу життя [1]. Студентський спорт об'єднує різні види фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності, які реалізуються у закладах вищої освіти. Основною його особливістю є поєднання освітнього процесу із систематичними заняттям спортом, участю у тренуваннях та змаганнях. Саме університетське середовище створює сприятливі умови для розвитку спортивних здібностей молоді, формування командної взаємодії та виховання дисципліни. Студентський спорт також виконує важливу освітню функцію. У процесі спортивної діяльності студенти навчаються працювати в команді, дотримуватися дисципліни та відповідально ставитися до власних обов'язків. Спортивні змагання формують у молоді прагнення до самовдосконалення, розвивають лідерські якості та здатність приймати рішення у складних ситуаціях. Саме тому у багатьох країнах світу студентський спорт розглядається як важливий елемент виховання сучасної молоді.

Окрім того, регулярна участь у спортивних заходах позитивно впливає на соціальну адаптацію студентів. Під час навчання у закладах вищої освіти молодь часто стикається зі зміною способу життя, новим колективом та психологічним навантаженням. Спортивна діяльність допомагає студентам швидше адаптуватися до нового середовища, налагодити комунікацію та сформувати активну життєву позицію.

Важливе місце у структурі студентського спорту займає футбол. Це пояснюється його високою популярністю серед молоді, доступністю та значним виховним потенціалом. Студентський футбол сприяє розвитку фізичних якостей, таких як витривалість, швидкість, координація рухів та сила. Крім того, участь у футбольних командах формує навички колективної роботи, відповідальності та психологічної стійкості. Футбол також має значний виховний потенціал. Під час гри студенти навчаються взаємодії у колективі, взаємопідтримці та відповідальності за результат команди. Важливим аспектом є формування психологічної стійкості, адже спортивні змагання допомагають розвивати самоконтроль, витримку та вміння діяти в умовах стресу. Такі якості є важливими не лише у спорті, але й у майбутній професійній діяльності студентів. На етапі розвитку суспільства проблема недостатньої рухової активності студентської молоді є досить актуальною. Значна кількість студентів веде малорухливий спосіб життя [1], що негативно впливає на стан здоров'я та працездатність. У зв'язку з цим студентський спорт виступає одним із найбільш ефективних засобів профілактики захворювань, підтримання фізичної форми та покращення психоемоційного стану молоді.

У багатьох країнах світу спорт має високий рівень організації та державної підтримки [3]. Наприклад, у Сполучених Штатах Америки університетський спорт є важливою частиною національної спортивної системи. Університетські команди беруть участь у масштабних змаганнях, які користуються значною популярністю серед населення. Значна увага

приділяється розвитку спортивної інфраструктури, фінансуванню команд та створенню умов для поєднання навчання і спортивної кар'єри.

Слід зауважити, що розвиток студентського спорту безпосередньо залежить і державної підтримки та рівня фінансування. У країнах із високим рівнем розвитку університетського спорту створюються сучасні спортивні комплекси, тренувальні центри та спеціальні програми підтримки студентів-спортсменів. Значна увага приділяється підготовці тренерських кадрів, розвитку спортивної медицини та організації студентських ліг і чемпіонатів.

У країнах Європи студентський спорт також активно розвивається, однак має дещо іншу модель організації. Основний акцент робиться на масовості, доступності та залученні максимальної кількості молоді до фізичної активності. Університетські спортивні клуби співпрацюють із місцевими федераціями та громадськими організаціями, що сприяє популяризації спорту серед студентів. В Україні університетський спорт є важливою складовою системи фізичного виховання, проте його розвиток супроводжується певними труднощами. Серед основних проблем можна виділити недостатній рівень фінансування, обмежену матеріально-технічну базу, а також недостатню мотивацію студентів до систематичних занять спортом. Незважаючи на це, в останні роки спостерігається поступове зростання уваги до розвитку студентського футболу, створення нових спортивних клубів та проведення студентських змагань.

Однією з головних проблем залишається недостатня зацікавленість частини студентської молоді у регулярних заняттях спортом. Це пов'язано зі збільшенням навчального навантаження, поширенням малорухливого способу життя та недостатньою популяризацією фізичної активності серед молоді. У таких умовах саме студентський футбол може стати ефективним засобом залучення студентів до систематичних занять спортом та формування здорових звичок.

Ключовим фактором студентського спорту є його соціальна функція. Спортивна діяльність сприяє інтеграції молоді у суспільство, розвитку

комунікативних навичок та формуванню активної життєвої позиції. Участь у спортивних заходах допомагає студентам адаптуватися до навчального процесу, підвищує рівень самоорганізації та сприяє формуванню лідерських якостей. Окрім соціального значення, студентський спорт має і вагомий економічний потенціал. У багатьох країнах університетські спортивні змагання є популярними медійними подіями, які приваблюють спонсорів та велику аудиторію вболівальників. Це створює додаткові можливості для фінансування спортивних програм та розвитку спортивної інфраструктури.

Тому, студентський спорт є важливим елементом сучасної системи фізичного виховання молоді. Його розвиток сприяє зміцненню здоров'я студентів, формуванню фізично активного способу життя та підготовці спортивного резерву. Особливу роль у цьому процесі відіграє футбол як один із найпопулярніших видів спорту серед студентської молоді. Теперішній студентський спорт також має важливе міжнародне значення. Проведення міжнародних університетських турнірів та участь студентських команд у змаганнях сприяють розвитку спортивної дипломатії, зміцненню міжнародних зв'язків та культурному обміну між молоддю різних країн. Це дозволяє популяризувати спорт як засіб об'єднання молодого покоління та розвитку міжнародної співпраці у сфері фізичної культури і спорту.

1.2 Історія розвитку студентського футболу у світі

Історія студентського футболу тісно пов'язана із загальним розвитком університетського спорту та системи фізичного виховання молоді. Формування студентських спортивних традицій розпочалося ще у XIX столітті, коли у провідних університетах Європи та Північної Америки почали створюватися перші спортивні клуби та команди. Саме в університетському середовищі футбол поступово набув популярності як

доступний і видовищний вид спорту, який поєднував фізичний розвиток, командну взаємодію та змагальний характер.

Слід відзначити, що розвиток студентського футболу в цей період був тісно пов'язаний із формуванням загальних правил гри у футбол. Саме університетські команди Великої Британії стали одними з перших, хто почав стандартизувати ігрові правила, що згодом лягли в основу сучасного футболу. Це сприяло тому, що студентський спорт став не лише частиною дозвілля, але й важливим фактором розвитку спортивної культури загалом.

Перші студентські футбольні команди виникли у Великій Британії, яка вважається батьківщиною сучасного футболу. Значний вплив на розвиток студентського футболу мали університети Оксфорда та Кембриджа, де активно проводилися спортивні змагання між студентами. У другій половині XIX століття саме британські навчальні заклади стали центрами формування футбольних правил і розвитку організованих змагань. Університетські матчі збирали велику кількість глядачів і поступово перетворювалися на важливу частину студентського життя. Згодом досвід британських університетів почав активно поширюватися в інші країни через міжнародні освітні контакти та студентські обміни. Це сприяло тому, що футбол швидко інтегрувався у систему фізичного виховання багатьох європейських країн. Університети почали розглядати спорт як важливий інструмент виховання молоді.

Наприкінці XIX – на початку XX століття студентський футбол почав активно розвиватися і в інших країнах Європи. Університетські спортивні клуби створювалися у Франції, Німеччині, Італії та інших державах. Футбол швидко став одним із найпопулярніших видів спорту серед молоді завдяки простоті організації та можливості залучення великої кількості учасників. У цей період почали формуватися перші студентські спортивні організації та асоціації, які координували проведення змагань між навчальними закладами. Це дозволило зробити студентський футбол більш системним і організованим. Також почали з'являтися міжуніверситетські чемпіонати, які сприяли підвищенню рівня конкуренції та популяризації футболу серед

молоді. Особливого розвитку студентський футбол набув у Сполучених Штатах Америки. Хоча в США традиційно більшої популярності набували американський футбол і баскетбол, європейський футбол також поступово зайняв важливе місце в університетському спорті. У ХХ столітті в американських університетах активно створювалися футбольні команди, а міжуніверситетські турніри стали важливою складовою спортивного життя студентів. Значну роль у розвитку студентського спорту в США відіграла система NCAA, яка забезпечила організацію масштабних змагань, фінансування спортивних програм та популяризацію університетського спорту.

Створення системи NCAA стало ключовим етапом у розвитку не лише американського, але й світового студентського спорту. Її модель організації змагань та підтримки студентів-спортсменів згодом стала прикладом для багатьох країн. Завдяки цьому студентський футбол у США досяг високого рівня професіоналізації та став важливою частиною спортивної індустрії. У післявоєнний період студентський футбол почав розвиватися значно швидше завдяки міжнародній співпраці та створенню студентських спортивних організацій. Однією з найважливіших подій стало заснування Міжнародної федерації університетського спорту (FISU), яка сприяла проведенню міжнародних студентських змагань та розвитку спортивних зв'язків між країнами. Саме діяльність FISU стала важливим етапом у формуванні світового студентського спортивного руху.

Основна роль у популяризації студентського футболу відіграли Всесвітні універсіади, у програму яких поступово були включені футбольні турніри. Участю студентських збірних різних країн у міжнародних змаганнях сприяла підвищенню рівня підготовки спортсменів та розвитку університетського спорту загалом. Для багатьох молодих футболістів студентські турніри стали можливістю проявити себе та розпочати професійну спортивну кар'єру. У країнах Європи студентський футбол розвивався переважно через систему університетських спортивних клубів та

асоціацій. Значна увага приділялася створенню умов для поєднання навчання і спорту. У багатьох університетах функціонували сучасні спортивні комплекси, футбольні поля та тренувальні бази. Студенти мали можливість регулярно брати участь у внутрішніх чемпіонатах та міжуніверситетських турнірах. У країнах Азії студентський футбол почав активно розвиватися наприкінці ХХ століття. Особливо швидше зростання популярності футболу спостерігалось у Японії, Південній Кореї та Китаї. Університетські футбольні ліги стали важливим елементом підготовки молодих спортсменів. У деяких країнах студентський спорт підтримується на державному рівні, що дозволяє забезпечувати належне фінансування та розвиток інфраструктури. В Україні розвиток студентського футболу має власні історичні особливості. У радянський період система студентського спорту була частиною державної моделі фізичного виховання. У закладах вищої освіти діяли спортивні товариства та проводилися регулярні студентські змагання. Значна увага приділялася масовості фізичної культури та залученню молоді до спорту.

Після здобуття незалежності система студентського спорту в Україні зазнала певних труднощів, пов'язаних із економічними проблемами та недостатнім фінансуванням. Однак поступово почали створюватися нові студентські футбольні ліги, асоціації та турніри. Важливу роль у розвитку студентського футболу відіграє Асоціація студентського футболу України, яка організовує чемпіонати та сприяє популяризації футболу серед студентської молоді. На сучасному етапі студентський футбол є важливою складовою міжнародного спортивного руху. У багатьох країнах світу університетські команди мають високий рівень підготовки та сучасну спортивну базу. Студентський футбол сприяє розвитку фізичних якостей молоді, формуванню здорового способу життя та створює умови для професійного спортивного зростання.

Таким чином, історія розвитку студентського футболу свідчить про його важливе значення у системі фізичного виховання молоді. Від перших університетських команд у Великій Британії до сучасних міжнародних

студентських турнірів футбол став невід'ємною частиною студентського життя та одним із найбільш популярних видів спорту у світі.

1.3 Особливості організації студентського спорту в різних країнах

Система організації студентського спорту у різних країнах світу має власні особливості, які формуються під впливом історичних, соціальних, економічних та культурних факторів. Незважаючи на відмінності у моделях управління та фінансування, головною метою студентського спорту залишається залучення молоді до фізичної активності, формування здорового способу життя та розвиток спортивного потенціалу студентів.

Зазначимо, що формування моделей студентського спорту залежить також від історичного розвитку системи освіти та спорту в кожній окремій країні. У тих державах, де спорт інтегрований у систему освіти, університети відіграють ключову роль у розвитку фізичної культури молоді. Водночас у країнах з розвинутою клубною системою університетський спорт має допоміжний характер. Однією з найбільш розвинених систем студентського спорту у світі вважається американська модель. У сполучених Штатах Америки університетський спорт є важливою частиною освітньої системи та має високий рівень популярності. Більшість університетів мають власні спортивні комплекси, стадіони, тренувальні бази та команди з різних видів спорту. Особливу роль у координації студентських змагань відіграє Національна асоціація студентського спорту (NCAA), яка організовує масштабні чемпіонати між університетами та контролює дотримання спортивних правил.

Американська система характеризується значним рівнем фінансування студентського спорту. Університетські команди отримують підтримку від

навчальних закладів, спонсорів, телекомпаній та благодійних організацій. Крім фінансової складової, важливою рисою американської моделі є високий рівень конкуренції між університетами. Спортивні змагання мають не лише внутрішній, але й національний масштаб, що підвищує інтерес до студентського спорту з боку медіа та спонсорів. Це створює умови для розвитку спортивної індустрії на базі університетів. Успішні спортсмени можуть отримувати спортивні стипендії, що дозволяє їм поєднувати навчання із професійною спортивною підготовкою. Студентські спортивні змагання у США часто мають високий рівень організації та збирають значну кількість уболівальників.

У країнах Західної Європи система студентського спорту має дещо інший характер. Основна увага приділяється не стільки професійній підготовці спортсменів, скільки масовому залученню студентів до фізичної активності. Університетські спортивні клуби функціонують у тісній співпраці з місцевими спортивними федераціями та громадськими організаціями. У більшості європейських країн спорт розглядається як важливий елемент гармонійного розвитку особистості та соціальної інтеграції молоді. Також у європейських країнах важливу роль відіграє принцип доступності спорту для всіх студентів. Університети заохочують участь у фізичній активності незалежно від рівня спортивної підготовки. Це сприяє масовому залученню молоді до спорту та формуванню здорового способу життя.

У Великій Британії студентський спорт організовується через систему університетських ліг та спортивних асоціацій. Однією з провідних організацій є British Universities and Colleges Sport (BUCS), яка проводить чемпіонати та координує спортивну діяльність закладів вищої освіти. Студенти мають можливість брати участь у великій кількості спортивних секцій та турнірів, що сприяє розвитку спортивної культури у молодіжному середовищі. У Німеччині система студентського спорту базується на принципах доступності та добровільної участі. Значна увага приділяється розвитку масового спорту та створенню комфортних умов для занять

фізичною культурою. Більшість університетів мають власні спортивні центри, де студенти можуть безкоштовно або за символічну плату займатися різними видами спорту. Футбол є одним із найпопулярніших видів спортивної діяльності серед студентів. Французька модель студентського спорту поєднує елементи державної підтримки та діяльності спортивних федерацій. Університетські команди беруть участь у регіональних та національних змаганнях, а студенти мають можливість поєднувати навчання із заняттями спортом. Значна увага приділяється розвитку студентських спортивних асоціацій та проведенню масових спортивних заходів.

У багатьох європейських університетах спортивні програми інтегровані у навчальний процес. Це дозволяє студентам поєднувати академічне навчання зі спортивною діяльністю без значного переваження. Такий підхід забезпечує гармонійний розвиток особистості.

В азійських країнах студентський спорт активно розвивається в умовах високої конкуренції та державної підтримки. У Японії університетський спорт є важливою складовою молодіжної культури. Університетські футбольні команди регулярно беруть участь у престижних турнірах, а багато професійних спортсменів розпочинали кар'єру саме у студентських командах. Значна увага приділяється дисципліні, організації тренувального процесу та розвитку командного духу. В азійських країнах також спостерігається тенденція до посилення ролі університетського спорту у підготовці молодих спортсменів. Державна підтримка дозволяє створювати сучасну інфраструктуру та забезпечувати системну підготовку студентів-спортсменів.

У південній Кореї студентський спорт підтримується на державному рівні та є важливим елементом підготовки спортивного резерву. Університети активно інвестують у розвиток спортивної інфраструктури та підготовку спортсменів. Студентські футбольні турніри мають високий рівень популярності та висвітлюються у засобах масової інформації. Китай також приділяє значну увагу розвитку студентського спорту. Держава реалізує

програми популяризації фізичної культури серед молоді, будує сучасні спортивні комплекси та підтримує університетські спортивні клуби. Студентський футбол у Китаї розглядається як один із перспективних напрямів розвитку національного спорту.

В Україні система студентського спорту перебуває на етапі розвитку та реформування. Важливу роль у координації студентських змагань відіграють Міністерство освіти і науки України, спортивні федерації та студентські спортивні асоціації. У закладах вищої освіти функціонують футбольні команди, спортивні секції та проводяться університетські турніри. Разом із тим розвиток студентського спорту в Україні супроводжується низкою проблем. Серед них можна виділити недостатнє фінансування, застарілу матеріально-технічну базу, нестачу сучасних спортивних майданчиків та недостатню мотивацію студентів до занять спортом. Часто студенти змушені поєднувати навчання із роботою, що зменшує можливості для регулярних тренувань та участі у змаганнях. Попри наявні труднощі, в Україні поступово зростає інтерес до студентського футболу. Проводяться чемпіонати серед закладів вищої освіти, створюються нові студентські ліги та реалізуються програми підтримки молодіжного спорту. Розвиток міжнародного співробітництва також сприяє впровадженню позитивного зарубіжного досвіду у сфері студентського спорту. Таким чином, можна відзначити, що незалежно від регіону студентський спорт виконує важливі соціальні та освітні функції. Відмінності полягають лише у рівні професіоналізації, фінансування та організації системи.

Тому, аналіз систем організації студентського спорту в різних країнах свідчить про важливість державної підтримки, належного фінансування та розвитку спортивної інфраструктури. Зарубіжний досвід демонструє, що ефективна система студентського спорту здатна не лише покращувати фізичний стан молоді, але й сприяти формуванню спортивного резерву та популяризації здорового способу життя.

1.4. Роль студентського футболу у формуванні здорового способу життя молоді

У сучасному суспільстві проблема збереження та зміцнення здоров'я молоді набуває особливої актуальності. Значне навчальне навантаження, малорухливий спосіб життя, тривале використання цифрових технологій та недостатня фізична активність негативно впливають на фізичний і психоемоційний стан студентів. У зв'язку з цим важливу роль у формуванні здорового способу життя молоді відіграє студентський спорт, зокрема футбол як один із найпопулярніших і найдоступніших видів спортивної діяльності.

Вартої уваги потребує проблема гіподинамії серед студентської молоді, яка пов'язана зі зменшенням рівня рухової активності через тривале навчання за комп'ютером та використання цифрових технологій. Це призводить до погіршення фізичного стану, зниження працездатності та підвищення рівня втомлюваності. Футбол є ефективним засобом фізичного розвитку студентської молоді. Регулярні тренування та участь у змаганнях сприяють розвитку витривалості [2], сили, швидкості, координації рухів і загальної фізичної підготовленості. Під час гри активно працюють різні групи м'язів, покращується діяльність серцево-судинної та дихальної систем, підвищується працездатність організму. Саме тому футбол позитивно впливає на загальний стан здоров'я студентів та допомагає підтримувати належний рівень фізичної активності.

Регулярні заняття футболом також сприяють профілактиці серцево-судинних захворювань, покращенню обміну речовин та зміцненню імунної системи. Крім того, ігровий характер футболу робить фізичне навантаження більш природним та менш стресовим для організму студентів. Однією з важливих переваг студентського футболу є його доступність. Для занять футболом не потрібне складне обладнання чи спеціальні умови, що дозволяє залучати до гри велику кількість молоді. Футбольні секції та студентські

команди функціонують у більшості закладів вищої освіти, а внутрішні турніри сприяють популяризації спорту серед студентів.

Важливе значення футбол має і для психоемоційного стану молоді. Участь у тренуваннях та змаганнях допомагає знижувати рівень стресу, який часто виникає через навчальне навантаження, іспити та адаптацію до студентського життя. Фізична активність сприяє покращенню настрою, підвищенню самооцінки та розвитку впевненості у власних силах. Також важливо підкреслити, що спортивна діяльність позитивно впливає на когнітивні функції студентів, зокрема на концентрацію уваги, пам'ять та здатність до навчання. Це пояснюється покращенням кровообігу та насиченням мозку киснем під час фізичних навантажень. ній адаптації студентів.

Студентський футбол також виконує важливу виховну функцію. Участь у командній грі сприяє розвитку дисципліни, відповідальності, організованості та вміння працювати у колективі. Під час тренувального процесу студенти навчаються дотримуватися правил, поважати партнерів по команді та суперників, контролювати власні емоції та приймати рішення в складних ситуаціях. Крім того, участь у командних видах спорту формує у студентів почуття відповідальності не лише за власні дії, але й за результат команди в цілому. Це сприяє розвитку соціальної зрілості та підготовці до майбутньої професійної діяльності. Особливого значення студентський футбол набуває у формуванні мотивації до здорового способу життя. Регулярні заняття спортом сприяють відмові від шкідливих звичок, формуванню правильного режиму дня та відповідального ставлення до власного здоров'я. Молоді люди, які займаються спортом, зазвичай більше уваги приділяють харчуванню, режиму відпочинку та фізичному саморозвитку.

У багатьох країнах світу студентський футбол є важливим елементом державних програм популяризації здорового способу життя. Університети створюють сучасні спортивні комплекси, організовують турніри та

заохочують студентів до участі у спортивних заходах. Подібний досвід свідчить про те, що розвиток студентського спорту позитивно впливає не лише на фізичний стан молоді, а й на соціальну активність та рівень громадської свідомості.

В Україні питання формування здорового способу життя студентської молоді також є актуальним. Останніми роками спостерігається тенденція до зниження рівня фізичної активності серед молоді, що пов'язано з розвитком цифрових технологій та зміною способу життя. У таких умовах студентський футбол може стати ефективним засобом залучення молоді до систематичних занять спортом. Незважаючи на позитивний вплив студентського футболу, існують певні проблеми, які стримують його розвиток. До них належать недостатня кількість сучасних спортивних майданчиків, обмежене фінансування, нестача спортивного інвентарю та недостатня популяризація студентських спортивних заходів. У деяких закладах вищої освіти спортивна діяльність не є достатньо організованою, що негативно впливає на рівень залучення студентів до занять футболом. Для підвищення ефективності розвитку студентського футболу важливо створювати належні умови для тренувань, удосконалювати систему проведення студентських змагань та популяризувати фізичну активність серед молоді. Важливу роль у цьому процесі повинні відігравати державні органи, заклади освіти, спортивні федерації та громадські організації.

Отже, студентський футбол є важливим чинником формування здорового способу життя молоді. Він сприяє фізичному розвитку студентів, зміцненню здоров'я, покращенню психоемоційного стану та формуванню позитивних соціальних якостей. Розвиток студентського футболу має важливе значення для сучасного суспільства, оскільки допомагає виховувати фізично активну, соціально відповідальну та здорову молодь.

Висновки до розділу 1

У результаті проведеного теоретичного аналізу було встановлено, що студентський спорт є важливою складовою системи фізичного виховання молоді та відіграє значну роль у розвитку сучасного суспільства. Його основною метою є забезпечення фізичного розвитку студентів, формування здорового способу життя, організація активного дозвілля та підготовка спортивного резерву для професійного спорту. Особливе місце у структурі студентського спорту займає футбол як один із найбільш популярних та доступних видів спортивної діяльності.

Дослідження показало, що розвиток студентського футболу має тривалу історію та тісно пов'язаний із формуванням університетського спорту у провідних країнах світу. Перші студентські футбольні команди виникли у Великій Британії, після чого футбол почав активно поширюватися серед закладів вищої освіти Європи, Америки та інших регіонів світу. Значний вплив на розвиток студентського спорту справили міжнародні спортивні організації та проведення студентських змагань міжнародного рівня. У ході дослідження було охарактеризовано особливості організації студентського спорту в різних країнах. Встановлено, що американська модель студентського спорту характеризується високим рівнем фінансування, розвиненою спортивною інфраструктурою та тісним зв'язком між освітою і професійним спортом. Європейська модель орієнтована переважно на масовість, доступність та залучення студентської молоді до регулярної фізичної активності. У країнах Азії студентський спорт активно підтримується державою та розглядається як важливий елемент підготовки спортивного резерву.

З'ясовано, що студентський футбол позитивно впливає на фізичний, психологічний та соціальний розвиток молоді. Регулярні заняття футболом сприяють зміцненню здоров'я, розвитку фізичних якостей, формуванню дисципліни, відповідальності та навичок колективної взаємодії. Крім того, футбол є ефективним засобом профілактики малорухливого способу життя та

шкідливих звичок серед студентів. Разом із позитивними аспектами розвитку студентського футболу було виявлено і низку проблем, характерних для української системи студентського спорту. Серед основних труднощів можна виділити недостатнє фінансування, обмежену матеріально-технічну базу, нестачу сучасної спортивної інфраструктури та недостатню мотивацію молоді до систематичних занять спортом. Незважаючи на це, в Україні спостерігається поступове зростання уваги до розвитку студентського футболу та впровадження нових форм організації студентських спортивних змагань.

Тому, студентський футбол є важливим елементом системи фізичного виховання молоді та має значний потенціал для подальшого розвитку. Зарубіжний досвід свідчить про необхідність державної підтримки студентського спорту, удосконалення системи управління та розвитку сучасної спортивної інфраструктури. Використання позитивного міжнародного досвіду може сприяти підвищенню ефективності розвитку студентського футболу в Україні та залученню більшої кількості молоді до активної спортивної діяльності.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Методи дослідження

Для дослідження мети роботи та поставлених задач були використані наступні групи методів:

- аналіз та узагальнення наукової та науково-методичної літератури;
- методи збору (анкетування) та аналізу інформації;

2.1.1. Аналіз та узагальнення наукової та науково-методичної літератури

Аналіз і узагальнення науково-методичної літератури та даних мережі інтернет проводився в напрямку дослідження особливостей розвитку студентського футболу в різних країнах світу та аналізувалися моделі організації студентського спорту в різних країнах. Було проаналізовано поняття та роль студентського спорту, досліджено історія розвитку студентського футболу та системи студентського спорту в різних країнах.

Значна увага приділялася проблемам та перспективи розвитку студентського футболу в Україні за матеріалами представлених в науково-методичній літературі.

2.1.2. Методи збору (анкетування) та аналізу інформації

Для збору первинних даних для визначення перспективи розвитку студентського футболу в Україні було обрано метод анкетування, оскільки цей метод дозволяє отримати конкретну інформацію від учасників тренувального процесу, а також тренерів.

Анкети були розроблені так, щоб врахувати основні компоненти та напрямки розвитку студентського футболу в Україні.

Анкетування проводилось серед спортсменів футболістів різного рівня підготовки, а також серед тренерів, які працюють в студентському футболі. Це дозволило зібрати широкий спектр даних і зрозуміти, які перспективи розвитку студентського футболу в Україні на думку респондентів [Додаток А].

2.2. Організація та етапи дослідження

На першому етапі проведено аналіз наукової та науково-методичної літератури, що дало змогу визначити сутність та значення студентського спорту, його історія та особливості організації студентського спорту в різних країнах. Особлива увага приділялася значенню студентського футболу у формуванні здорового способу життя молоді.

Визначено мету та завдання дослідження, визначено алгоритм проведення дослідження та методики.

На другому етапі здійснено порівняльний аналіз систем студентського футболу в різних країнах. Особливості розвитку студентського футболу в Україні. .

На третьому етапі проведено анкетування та виділено основні проблеми розвитку студентського футболу в Україні. Визначені шляхи вдосконалення системи студентського футболу в Україні та перспективи розвитку студентського футболу в Україні з урахуванням міжнародного досвіду.

На четвертому етапі проводилося оформлення роботи згідно вимог до кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Підготовка до захисту роботи.

РОЗДІЛ 3

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМ СТУДЕНТСЬКОГО ФУТБОЛУ В РІЗНИХ КРАЇНАХ

3.1 Організація студентського футболу у США

Система студентського спорту у Сполучених Штатах Америки є однією з найбільш розвинених [4] та ефективних у світі. Вона поєднує освітню діяльність із професійною спортивною підготовкою та відіграє важливу роль у формуванні спортивного резерву країни. Особливістю американської моделі є високий рівень організації, фінансування та популярності університетського спорту серед населення.

Студентський футбол у США розвивається переважно через систему університетських спортивних асоціацій та ліг. Головною організацією яка координує діяльність студентського спорту, є Національна асоціація студентського спорту (NCAA) [6]. Вона об'єднує сотні університетів та коледжів, організовує змагання, встановлює правила проведення турнірів і контролює спортивну діяльність студентів. Університети у США відіграють не лише спортивну, але й освітню та соціальну роль у розвитку студентського футболу. Спортивні програми інтегровані у навчальний процес, що дозволяє студентам-спортсменам отримувати якісну освіту паралельно з інтенсивними тренуваннями. Це формує збалансовану систему розвитку особистості.

Система NCAA поділяється на кілька дивізіонів залежно від рівня спортивної підготовки та фінансових можливостей навчальних закладів. Найбільш престижним є перший дивізіон, до якого входять провідні університети країни з потужною спортивною інфраструктурою. Саме команди цього рівня беруть участь у наймасштабніших студентських турнірах та мають значну підтримку в футболі. Студентський футбол у США

часто виступає проміжною ланкою між шкільним спортом і професійними лігами. Багато спортсменів після завершення навчання потрапляють у професійні клуби через драфт або скаутські програми. Таким чином університетська система є важливим етапом формування майбутніх професійних футболістів. Важливою особливістю системи NCAA є чітке регулювання спортивної діяльності студентів, яке включає обмеження тренувального навантаження, контроль академічної успішності та дотримання етичних норм. Це дозволяє забезпечити баланс між навчанням та спортом, що є ключовим принципом американської моделі студентського спорту. Важливою особливістю американської системи є поєднання навчання та спортивної діяльності. Студенти-спортсмени мають можливість отримувати спортивні стипендії [5], які покривають витрати на навчання, проживання та тренування. Це створює додаткову мотивацію для молоді активно займатися спортом та підвищувати власний рівень підготовки.

Університетський футбол у США має високий рівень популярності [6]. Студентські матчі часто збирають значну кількість глядачів, транслюються по телебаченню та активно висвітлюються у засобах масової інформації. Великі університети мають сучасні стадіони, тренувальні центри, спортивні медичні служби та професійний тренерський персонал. Фінансування студентського спорту у США здійснюється з різних джерел. Значну частину коштів університети отримують від спонсорів, продажу квитків, телевізійних контрактів та благодійних внесків випускників. Це дозволяє підтримувати високий рівень організації спортивних програм та забезпечувати студентам комфортні умови для тренувань.

Важливу роль у розвитку студентського футболу відіграють тренери та спортивні менеджери. Університети залучають кваліфікованих спеціалістів, які відповідають за фізичну, технічну та психологічну підготовку спортсменів. Значна увага приділяється сучасним методикам тренування, спортивній медицині та відновленню спортсменів після навантажень. Американська модель студентського спорту також сприяє професійному

розвитку молодих футболістів. Багато спортсменів після завершення навчання продовжують кар'єру у професійних клубах або працюють у спортивній сфері як тренери, менеджери чи викладачі фізичного виховання. Таким чином університетський спорт виступає важливим етапом професійної підготовки молоді.

Разом із позитивними аспектами американська система має і певні недоліки. Високий рівень конкуренції створює значне фізичне та психологічне навантаження на студентів-спортсменів. Іноді спортивна діяльність займає надто багато часу, що може негативно впливати на успішність навчання. Крім того, великі фінансові витрати на спортивні програми доступні не всім університетам. Незважаючи на це, американська система інколи піддається критиці через надмірну комерціалізацію спорту, що може створювати дисбаланс між навчальним процесом і спортивною діяльністю студентів. У деяких випадках це призводить до перевантаження спортсменів. Попри окремі проблеми, досвід США демонструє ефективність комплексного підходу до розвитку студентського футболу. Поєднання державної підтримки, фінансування, сучасної інфраструктури та високого рівня організації дозволяє забезпечувати стабільний розвиток університетського спорту та залучати молодь до активної спортивної діяльності (табл.3.1.).

Таблиця 3.1.

Особливості системи студентського футболу у США

Показник	Характеристика
Організація	NCAA
Рівень фінансування	Високий
Популярність	Висока
Спортивні стипендії	Наявні
Інфраструктура	Сучасна

Тому, система студентського футболу у США є прикладом успішної організації університетського спорту (см. табл. 3.1). Вона сприяє розвитку фізичних якостей студентів, формуванню здорового способу життя та підготовці спортсменів високого рівня. Досвід американської моделі може бути корисним для вдосконалення системи студентського спорту в Україні.

3.2 Організація студентського футболу в країнах Європи

Система студентського футболу в Європі суттєво відрізняється від американської моделі та не має настільки централізованої організації, як у Сполучених Штатах. Якщо у США університетський спорт є окремою масштабною структурою з високим рівнем комерціалізації, то в більшості європейських країн він є частиною загальної системи освіти і має переважно аматорський характер. Основний акцент у підготовці футболістів тут робиться не на університетах, а на футбольних клубах та їхніх академіях.

Важливою особливістю європейської системи є тісний зв'язок студентського спорту з освітнім процесом. Університети розглядають фізичну активність як складову загального розвитку студентів, але не як професійну спортивну кар'єру. Це дозволяє забезпечити баланс між навчанням і спортом, однак обмежує можливості виходу студентського футболу на високий професійний рівень. Особливістю європейського підходу є те, що університети не виступають головними центрами підготовки професійних футболістів. Основний акцент робиться на клубну систему, яка включає дитячо-юнацькі академії та професійні футбольні школи. Це формує ранню спеціалізацію спортсменів ще до вступу до закладів вищої освіти.

У країнах Західної Європи, зокрема в Німеччині, Франції, Іспанії та Італії, студентський футбол існує, але його роль у загальній спортивній системі є допоміжною. Наприклад, у Німеччині студентські змагання координуються [9] Німецькою спортивною студентською спілкою (adh), яка проводить чемпіонати серед університетів і забезпечує участь команд у

міжнародних студентських турнірах. Проте паралельно з цим функціонує потужна система футбольних клубів, таких як «Баварія» або «Боруссія Дортмунд», де молодь проходить професійну підготовку з раннього віку. У Франції організацією студентського спорту займається [8] Французька університетська спортивна федерація (FFSU). Вона координує внутрішні студентські чемпіонати та підтримує участь французьких команд у європейських змаганнях. Однак і тут основний шлях розвитку футболіста майже завжди проходить через клубні академії, а не університетську систему.

Французька система також передбачає тісну взаємодію між освітніми закладами та спортивними федераціями. Це дозволяє студентам, які мають спортивні здібності, паралельно розвиватися у професійних клубах, не втрачаючи можливості здобуття вищої освіти. В Іспанії та Італії студентський футбол має ще більш обмежений характер. Наприклад, в Іспанії університетські команди часто беруть участь лише у внутрішніх або регіональних турнірах, які не мають великого медійного або спортивного значення. Водночас такі клуби як «Барселона» або «Реал Мадрид» мають власні академії, де гравці починають підготовку з дитячого віку, що фактично витісняє університетський спорт із процесу формування професійних футболістів. У цих країнах спостерігається чітке домінування клубної футбольної системи, що фактично зменшує роль університетського футболу у підготовці професійних спортсменів. Однак студентський спорт залишається важливим елементом підтримки фізичної активності молоді.

У Великій Британії ситуація дещо інша. Тут університетський спорт розвинений краще, і існують студентські футбольні ліги, зокрема змагання між університетами в межах національних чемпіонатів. Наприклад, команди Оксфордського та Кембриджського університетів мають довгу історію спортивного суперництва. Проте навіть у Великій Британії головним каналом підготовки професійних футболістів залишаються клубні академії Прем'єр-ліги. Велика Британія займає проміжне положення між європейською та американською моделлю, оскільки поєднує елементи університетського

спорту та розвиненої клубної системи. Це дозволяє студентам брати участь як у навчальних, так і в спортивних програмах високого рівня.

Загальною рисою європейської системи є те, що студентський спорт не є основним інструментом формування професійних спортсменів. Він більше виконує соціальну та освітню функцію: допомагає студентам підтримувати фізичну активність, розвивати командні навички та поєднувати навчання зі спортом. Саме тому рівень інтенсивності та професіоналізації студентських змагань тут значно нижчий, ніж у США. Важливу роль у розвитку студентського спорту в Європі відіграє Європейська асоціація університетського спорту (EUSA) [9], яка організовує чемпіонати Європи серед студентських команд. Такі змагання дозволяють університетам різних країн брати участь у міжнародних турнірах, але їхній масштаб все одно не можна порівняти з комерційними футбольними лігами або клубними турнірами.

Європейська асоціація університетського спорту (EUSA) також сприяє розвитку міжнародної співпраці між університетами різних країн, організовуючи чемпіонати Європи серед студентів. Це дозволяє підвищувати рівень змагальності та обмінюватися досвідом між учасниками.

Фінансування студентського футболу в європейських країнах також є обмеженим. Воно здебільшого здійснюється за рахунок університетських бюджетів або державної підтримки. Наприклад, у багатьох університетах Німеччини чи Франції спортивні програми входять до загальної студентської інфраструктури, але не мають окремого потужного комерційного фінансування, як у США. Через це рівень матеріально-технічного забезпечення студентських команд часто поступається професійним клубам. Попри все, студентський футбол у Європі відіграє важливу роль у формуванні спортивної культури серед молоді. Участь у змаганнях сприяє розвитку дисципліни, витривалості та соціальних навичок. Для багатьох студентів це не шлях до професійної кар'єри, а радше можливість поєднати навчання з активним способом життя.

Отже, європейська модель студентського футболу є більш освітньо-орієнтованою і менш професіоналізованою порівняно зі США (табл. 3.2.). Вона базується на поєднанні навчання та аматорського спорту, тоді як підготовка професійних футболістів відбувається переважно через клубні структури. Це формує принципово інший підхід до розвитку молодих спортсменів і створює основу для подальшого порівняльного аналізу з іншими країнами.

Таблиця 3.2

Особливості студентського футболу в країнах Європи

Країна	Особливість системи
Німеччина	Розвинені клуби академії
Іспанія	Акцент на клубній підготовці
Франція	Підтримка університетських турнірів
Велика Британія	Розвинені студентські ліги

3.3. Особливості розвитку студентського футболу в Україні

Розвиток студентського футболу в Україні є важливою складовою системи фізичного виховання та молодіжного спорту. У сучасних умовах студентський спорт сприяє не лише підтриманню фізичної активності молоді, але й формуванню здорового способу життя, розвитку командної взаємодії та популяризації футболу серед студентів. Незважаючи на наявність певних проблем, система студентського футболу в Україні поступово розвивається та адаптується до сучасних вимог спортивної підготовки. Система студентського футболу в Україні формується в умовах трансформації національної системи фізичного виховання. Важливим фактором є поступова інтеграція українського студентського спорту в європейський спортивний простір, що передбачає впровадження сучасних підходів до організації змагань та підготовки спортсменів.

Організація студентського спорту в Україні здійснюється за підтримки Міністерства освіти і науки України [10], Комітету з фізичного виховання та спорту, а також різних спортивних федерацій. «Важливу роль у проведенні студентських футбольних змагань відіграє Асоціація студентського футболу України [1]», яка займається координацією турнірів між закладами вищої освіти та сприяє розвитку студентського футболу на національному рівні. Водночас координація студентського футболу в Україні потребує подальшого вдосконалення. Існуюча система не завжди забезпечує достатній рівень взаємодії між університетами, спортивними федераціями та місцевими органами управління спортом, що впливає на ефективність розвитку студентських змагань.

Основною формою організації студентського футболу в Україні є проведення чемпіонатів та турнірів серед університетських команд. Студенти беруть участь у міських, регіональних та всеукраїнських змаганнях, що дозволяє популяризувати футбол у студентському середовищі та залучати молодь до регулярної спортивної діяльності. У деяких університетах створені власні футбольні клуби та збірні команди, які представляють навчальні заклади на офіційних турнірах. Організація студентських футбольних змагань в Україні має переважно регіональний характер, що обмежує можливості для системного розвитку команд. Відсутність стабільної національної студентської ліги знижує рівень конкуренції та ускладнює процес відбору перспективних спортсменів. Однією з особливостей української системи є поєднання навчального процесу зі спортивною діяльністю. Багато студентів-спортсменів змушені самотійно поєднувати навчання, тренування та участь у змаганнях. На відміну від США, де університетський спорт має значне фінансування та розвинену інфраструктуру, в Україні студентський футбол здебільшого функціонує в умовах обмежених ресурсів [11].

Фінансування студентського спорту в Україні здійснюється переважно за рахунок державної підтримки, коштів університетів та частково

спонсорської допомоги. Проте фінансові можливості більшості закладів вищої освіти залишаються обмеженими. Це впливає на стан спортивної інфраструктури, забезпечення команд спортивним інвентарем та організацію тренувального процесу. У багатьох університетах спортивні майданчики потребують модернізації. Організація студентських футбольних змагань в Україні має переважно регіональний характер, що обмежує можливості для системного розвитку команд. Відсутність стабільної національної студентської ліги знижує рівень конкуренції та ускладнює процес відбору перспективних спортсменів. а кількість сучасних тренувальних баз є недостатньою.

Ще однією проблемою є недостатній рівень популяризації студентського футболу серед молоді та в засобах масової інформації. На відміну від американської системи, де університетські матчі мають значну аудиторію та телевізійні трансляції, в Україні студентські змагання не отримують широкого медійного висвітлення [12]. Це зменшує інтерес спонсорів та ускладнює залучення додаткового фінансування. Водночас останніми роками спостерігаються позитивні тенденції у розвитку студентського футболу. В окремих університетах активно створюються спортивні клуби, покращується організація турнірів та проводяться студентські футбольні ліги. Також збільшується участь українських студентських команд у міжнародних спортивних змаганнях та турнірах під егідою Європейської асоціації університетського спорту.

Важливе значення для розвитку студентського футболу має діяльність викладачів фізичного виховання та тренерів. Саме вони забезпечують підготовку студентів, організують тренувальний процес та сприяють формуванню мотивації до занять спортом. У багатьох випадках розвиток університетської футбольної команди залежить від ініціативності тренерського складу та підтримки керівництва навчального закладу. Студентський футбол в Україні виконує не лише спортивну, але й соціальну функцію. Участь у командних змаганнях сприяє формуванню дисципліни,

відповідальності, лідерських якостей та вміння працювати в колективі. Крім того, регулярна фізична активність позитивно впливає на стан здоров'я студентської молоді та допомагає знижувати рівень стресу під час навчання. Порівняно зі США та країнами Західної Європи, система студентського футболу в Україні перебуває на етапі розвитку та потребує подальшого вдосконалення. Насамперед це стосується фінансування, модернізації спортивної інфраструктури, популяризації студентських змагань та створення ефективної системи підтримки студентів-спортсменів. Водночас українська система має потенціал для подальшого розвитку завдяки зацікавленості молоді у футболі та поступовому зростанню уваги до студентського спорту.

Таким чином, студентський футбол в Україні є важливим елементом системи фізичного виховання студентської молоді (табл. 3.3). Незважаючи на наявні проблеми, його розвиток має позитивні перспективи та може стати одним із напрямів удосконалення спортивної системи держави. Використання міжнародного досвіду, зокрема американської та європейської моделей, може сприяти підвищенню ефективності організації студентського футболу в Україні.

Таблиця 3.3.

Проблеми розвитку студентського футболу в Україні

Проблема	Вплив
Недостатнє фінансування	Слабка інфраструктура
Низька популяризація	Мала зацікавленість студентів
Обмежена кількість турнірів	Недостатня змагальна практика
Відсутність мотивації	Зниження активності спортсменів

Порівняльна характеристика моделей студентського футболу різних країн представлена в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4.

Порівняння моделей студентського футболу

Країна	Особливість системи
Україна	Система перебуває на етапі розвитку
Франція	Поєднання освіти та спорту
США	Високий рівень фінансування та NCAA
Велика Британія	Розвинені студентські ліги
Німеччина	Акцент на клубній системі

Висновки до розділу 3

Проведений порівняльний аналіз систем студентського футболу в різних країнах дозволяє зробити висновок, що організація студентського спорту значною мірою залежить від особливостей освітньої системи, рівня фінансування та державної підтримки спорту. Кожна країна формує власну модель розвитку студентського футболу відповідно до соціальних, економічних і спортивних традицій. У Сполучених Штатах Америки студентський футбол є важливою частиною загальної спортивної індустрії. Американська система характеризується високим рівнем організації, потужним фінансуванням, сучасною інфраструктурою та широкою популярністю університетського спорту серед населення. Важливу роль у розвитку студентського футболу відіграє NCAA, яка забезпечує проведення змагань, контроль спортивної діяльності та підтримку студентів-спортсменів. Поєднання навчання зі спортивною кар'єрою створює сприятливі умови для професійного розвитку молоді.

Європейська модель студентського футболу має інший характер. У більшості країн Європи університетський спорт не є основним шляхом підготовки професійних футболістів. Головна роль у розвитку спортсменів належить футбольним клубам та академіям, тоді як університетський футбол виконує переважно соціальну та освітню функцію. Незважаючи на менший рівень комерціалізації, студентський спорт у Європі сприяє підтриманню фізичної активності молоді та розвитку спортивної культури.

В Україні система студентського футболу перебуває на етапі поступового розвитку. Незважаючи на обмежене фінансування, недостатню матеріально-технічну базу та невисокий рівень популяризації студентських змагань, студентський футбол виконує важливу роль у фізичному вихованні молоді. Останніми роками спостерігаються позитивні зміни, пов'язані з розвитком університетських спортивних клубів, проведенням нових турнірів та активізацією міжнародної співпраці. Порівняння систем студентського футболу США, країн Європи та України показує, що найбільш ефективною є модель, у якій поєднуються належне фінансування, сучасна інфраструктура, організаційна підтримка та можливість гармонійного поєднання навчання зі спортивною діяльністю. Саме такі умови дозволяють забезпечити стабільний розвиток студентського спорту та залучення молоді до активного способу життя. Для подальшого розвитку студентського футболу в Україні доцільно використовувати окремі елементи міжнародного досвіду. Насамперед це стосується покращення системи фінансування, модернізації спортивної інфраструктури, розширення мережі студентських турнірів та підвищення рівня медійної підтримки студентського спорту. Важливим напрямом також є створення ефективної системи мотивації студентів-спортсменів та підтримки університетських спортивних програм.

Таким чином, студентський футбол є важливою складовою системи фізичного виховання молоді та має значний потенціал для подальшого розвитку. Досвід зарубіжних країн свідчить про те, що за умови належної організації та підтримки студентський спорт може стати ефективним інструментом розвитку молоді, формування здорового способу життя та підготовки спортсменів високого рівня.

РОЗДІЛ 4

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТУДЕНТСЬКОГО ФУТБОЛУ В УКРАЇНІ

4.1 Основні проблеми розвитку студентського футболу в Україні

На сучасному етапі розвитку студентський футбол в Україні стикається з низкою проблем, які стримують його ефективне функціонування та популяризацію серед молоді. Незважаючи на зростання інтересу до спорту та поступове вдосконалення системи фізичного виховання, студентський футбол поки що не займає провідного місця у спортивному житті закладів вищої освіти.

Приклади структури студентських футбольних змагань представлені в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1.

Приклад структури студентських футбольних змагань

Етап	Характеристика
Внутрішньо університетські змагання	Турніри між факультетами
Міські змагання	Участь університетів одного міста
Всеукраїнські змагання	Чемпіонат серед ЗВО України
Регіональні турніри	Чемпіонати областей
Міжнародні турніри	Змагання під егідою EUSA та FISU

Слід зауважити, що проблеми розвитку студентського футболу в Україні мають системний характер і пов'язані не лише з фінансуванням, але й

із загальною організацією спортивної роботи у закладах вищої освіти. Відсутність єдиної координаційної системи призводить до нерівномірного розвитку студентських команд у різних регіонах країни. Однією з головних проблем є недостатній рівень фінансування студентського спорту [13]. Більшість університетів не мають достатніх фінансових ресурсів для повноцінного утримання футбольних команд, організації регулярних змагань та забезпечення сучасної спортивної інфраструктури. Через це багато студентських команд стикаються з нестачею спортивного інвентарю, форми та якісних умов для тренувань. Серйозною проблемою залишається і стан матеріально-технічної бази. У багатьох закладах вищої освіти спортивні майданчики та стадіони потребують ремонту або модернізації. Часто тренування проводяться на застарілих полях, які не відповідають сучасним вимогам безпеки та якості. Недостатня кількість спортивних комплексів також обмежує можливість регулярного проведення тренувань та турнірів.

Ще одним важливим фактором є недостатній рівень популяризації студентського футболу. У порівнянні з професійним футболом студентські змагання практично не висвітлюються у засобах масової інформації [15] та соціальних мережах. Через це значна частина студентів не проявляє зацікавленості в участі у спортивному житті університетів, а спонсори не бачать достатньої комерційної привабливості у підтримці студентських турнірів. Проблемою також є складність поєднання навчання та спортивної діяльності. Багато студентів не мають можливості регулярно брати участь у тренуваннях через велике навчальне навантаження. В окремих випадках спортивна діяльність відходить на другий план через необхідність приділяти основну увагу навчанню або роботі. Важливим аспектом є і недостатня система мотивації студентів-спортсменів. На відміну від США, де спортсмени можуть отримувати спортивні стипендії та інші форми підтримки, в Україні подібні механізми розвинені недостатньо [16]. Це знижує зацікавленість молоді у серйозних заняттях студентським спортом та не стимулює професійний розвиток спортсменів.

Окремою проблемою є обмежена кількість масштабних студентських футбольних турнірів. У більшості випадків змагання проводяться лише на регіональному рівні та не мають системного характеру. Через це студенти не отримують достатньої змагальної практики, що негативно впливає на рівень підготовки команд. Незважаючи на існуючі труднощі, студентський футбол в Україні має значний потенціал для розвитку. Молодь проявляє інтерес до футболу, а університети поступово починають приділяти більше уваги спортивному напрямку. Останніми роками спостерігається активізація студентських спортивних організацій, створення нових турнірів та розвиток університетських футбольних клубів.

Основна задача розвитку студентського футболу в Україні є також недостатній рівень взаємодії між університетами та професійними спортивними організаціями. У більшості випадків студентські команди існують окремо від професійних футбольних клубів, що обмежує можливості для розвитку талановитих спортсменів. У країнах із розвинутою системою студентського спорту університети активно співпрацюють із професійними клубами, федераціями та спортивними центрами. Така співпраця дозволяє студентам отримувати сучасну підготовку, брати участь у спільних тренуваннях та спортивних заходах. В Україні подібна практика лише починає розвиватися, тому багато перспективних футболістів після завершення навчання не мають можливості продовжити спортивну кар'єру на високому рівні. Крім того, недостатня співпраця з професійними структурами негативно впливає на рівень організації студентських турнірів та обмежує можливості залучення додаткового фінансування. Таким чином, основними проблемами розвитку студентського футболу в Україні є недостатнє фінансування, слабка матеріально-технічна база, низький рівень популяризації та відсутність ефективної системи мотивації студентів-спортсменів. Для подальшого розвитку студентського спорту необхідно вдосконалювати систему організації змагань, модернізувати спортивну

інфраструктуру та створювати умови для поєднання навчання зі спортивною діяльністю.

4.2 Шляхи вдосконалення системи студентського футболу в Україні

Для ефективного розвитку студентського футболу в Україні необхідне комплексне вдосконалення системи організації спортивної діяльності у закладах вищої освіти. Враховуючи міжнародний досвід, можна визначити основні напрями, реалізація яких сприятиме підвищенню рівня студентського спорту та залученню більшої кількості молоді до занять футболом.

Одним із найважливіших напрямів є покращення фінансування студентського спорту. Для цього необхідно збільшувати державну підтримку спортивних програм [17] у закладах вищої освіти, а також активніше залучати спонсорів та партнерів. Додаткове фінансування дозволить оновлювати спортивний інвентар, покращувати умови тренувань та організувати масштабні студентські турніри. Особливу увагу слід приділити модернізації спортивної інфраструктури університетів. Багато навчальних закладів потребують оновлення футбольних полів, спортивних залів та тренувальних майданчиків. Створення сучасної матеріально-технічної бази дозволить забезпечити якісний тренувальний процес та підвищити рівень безпеки під час занять спортом.

Важливим кроком є розвиток системи студентських футбольних ліг та регулярних змагань. Проведення чемпіонатів між університетами на регіональному та всеукраїнському рівнях сприятиме популяризації студентського футболу [18] та підвищенню спортивної мотивації молоді. Регулярна змагальна практика дозволить студентам покращувати технічні та тактичні навички, а також отримувати необхідний спортивний досвід. «Розвиток спортивних здібностей молоді потребує систематичної тренувальної діяльності [2]». Для підвищення інтересу молоді до

студентського спорту необхідно активніше використовувати сучасні засоби популяризації. Висвітлення матчів у соціальних мережах, створення студентських спортивних медіапроектів та організація рекламних кампаній можуть сприяти залученню нових учасників і вболівальників. Популяризація студентського футболу також допоможе привернути увагу потенційних спонсорів та партнерів.

Одним із перспективних напрямів розвитку є впровадження системи підтримки студентів-спортсменів. Доцільним є створення програм спортивних стипендій, надання додаткових можливостей для поєднання навчання та тренувань, а також підтримка студентів, які представляють університети на змаганнях. Такий підхід дозволить підвищити мотивацію молоді до активної участі у спортивному житті. Важливу роль у вдосконаленні студентського футболу відіграє співпраця університетів із професійними футбольними клубами та спортивними організаціями. Проведення спільних тренувань, майстер-класів і спортивних заходів дозволить студентам переймати досвід професійних спортсменів та тренерів. Крім того, це може створити додаткові можливості для розвитку талановитих футболістів.

Необхідно також приділяти більше уваги розвитку жіночого студентського футболу [19]. У сучасному світі жіночий футбол активно розвивається та набуває все більшої популярності серед молоді. В українських закладах вищої освіти кількість жіночих футбольних команд поки що залишається обмеженою, однак інтерес студенток до цього виду спорту поступово зростає. Створення жіночих студентських ліг, проведення окремих турнірів та підтримка жіночих команд можуть сприяти розвитку гендерної рівності у спорті та залученню більшої кількості молоді до фізичної активності. Крім того, розвиток жіночого студентського футболу дозволить формувати новий спортивний резерв для національного футболу України. Не менш значним є підвищення кваліфікації тренерського складу та викладачів фізичного виховання. Використання сучасних методик

тренування, спортивної медицини та технологій підготовки спортсменів сприятиме покращенню результатів студентських команд. Також необхідно приділяти увагу психологічній підготовці спортсменів та профілактиці спортивних травм.

Позитивний вплив на розвиток студентського футболу може мати і міжнародна співпраця. Участь українських університетських команд у міжнародних турнірах та студентських чемпіонатах дозволить переймати досвід інших країн та підвищувати рівень підготовки спортсменів. Вивчення американської та європейської моделей студентського спорту може стати основою для вдосконалення української системи. Перспективним напрямом удосконалення студентського футболу є активніше використання сучасних цифрових технологій у спортивній діяльності університетів. У багатьох країнах світу для організації тренувального процесу використовуються спеціальні програми аналізу фізичної підготовки спортсменів, системи відеоаналізу матчів та онлайн-платформи для координації тренувань. Впровадження подібних технологій в українських університетах дозволить підвищити ефективність підготовки студентських команд та покращити організацію спортивного процесу. Крім того, цифрові платформи можуть використовуватися для популяризації студентських турнірів, проведення онлайн-трансляцій матчів та залучення більшої аудиторії вболівальників. Це сприятиме підвищенню інтересу молоді до студентського футболу та створенню сучасного спортивного середовища у закладах вищої освіти.

Отже, розвиток студентського футболу в Україні потребує комплексного підходу, який включатиме покращення фінансування, модернізацію інфраструктури, розвиток змагань, підтримку студентів-спортсменів та популяризацію спорту серед молоді (табл 4.2). Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню ефективності студентського спорту та створенню умов для гармонійного поєднання навчання і спортивної діяльності.

Шляхи вдосконалення студентського футболу в Україні

Напрямок розвитку	Очікуваний результат
Покращення фінансування	Розвиток команд
Модернізація стадіонів	Якісні тренування
Спортивні стипендії	Мотивація студентів
Розвиток ліг	Зростання популярності

4.3. Перспективи розвитку студентського футболу в Україні з урахуванням міжнародного досвіду

У сучасних умовах розвиток студентського футболу в Україні потребує використання ефективних міжнародних практик та адаптації успішних моделей організації студентського спорту. Досвід США та країн Європи демонструє, що якісна система студентського футболу може стати важливим елементом розвитку молоді [22], популяризації здорового способу життя та формування спортивного резерву держави. Перспективи розвитку студентського футболу в Україні в довгостроковій перспективі пов'язані з формуванням стабільної багаторівневої системи підготовки спортсменів. Така система повинна включати шкільний, університетський та професійний рівні, що забезпечить безперервність розвитку футболістів.

Одним із найбільш перспективних напрямів для України є створення більш організованої системи студентських футбольних змагань. Американський досвід показує, що регулярні чемпіонати між університетами сприяють зростанню популярності студентського спорту та підвищують мотивацію молоді до занять футболом. В Україні доцільно розширювати мережу міжуніверситетських турнірів, створювати єдину систему студентських ліг та забезпечувати стабільне проведення змагань на всеукраїнському рівні. Важливим аспектом є розвиток спортивної інфраструктури при закладах вищої освіти. У багатьох країнах сучасні

університетські спортивні комплекси є важливою частиною навчального процесу. Для України актуальним залишається питання модернізації футбольних полів, спортивних залів та тренувальних центрів. Покращення умов для тренувань сприятиме підвищенню рівня підготовки студентів-спортсменів та збільшенню їхньої зацікавленості у спорті.

Перспективним напрямом є також створення системи мотивації студентів-спортсменів. У США значну роль відіграють спортивні стипендії та програми підтримки молоді, які дозволяють поєднувати навчання зі спортивною кар'єрою. В Україні впровадження подібних механізмів могло б позитивно вплинути на розвиток студентського футболу та стимулювати талановиту молодь до активної участі у спортивному житті університетів. Важливу роль у розвитку студентського спорту відіграє популяризація футболу серед молоді. У сучасному інформаційному середовищі значний вплив мають соціальні мережі, інтернет-платформи та медіа. Висвітлення студентських турнірів, створення спортивного контенту та підтримка університетських команд можуть сприяти підвищенню інтересу до студентського футболу як серед студентів, так і серед потенційних спонсорів.

Суттєвий вплив на розвиток студентського футболу може мати створення єдиного інформаційного простору студентського спорту в Україні. У сучасних умовах молодь активно користується соціальними мережами та цифровими платформами, тому саме через інтернет можна ефективно популяризувати університетські спортивні змагання. Створення офіційних сторінок студентських ліг, регулярне висвітлення матчів, публікація статистики команд та інтерв'ю зі спортсменами дозволять підвищити інтерес до студентського футболу. Крім того, активна медійна підтримка сприятиме формуванню позитивного іміджу університетського спорту та допоможе залучати партнерів і спонсорів до розвитку спортивних програм.

Особливий розгляд слід приділити міжнародній співпраці. Участь українських студентських команд у міжнародних турнірах [20] та чемпіонатах дозволить підвищити рівень спортивної підготовки та перейняти

досвід інших країн. Співпраця з європейськими університетами та спортивними організаціями може сприяти впровадженню сучасних методик тренування, організації змагань та управління спортивними програмами. Перспективним є і розвиток співпраці між університетами та професійними футбольними клубами. Така взаємодія може забезпечити студентам додаткові можливості для спортивного розвитку, проходження практики та участі у спільних тренувальних заходах. Крім того, це сприятиме виявленню талановитих футболістів та їх подальшому професійному розвитку.

Важливим напрямом розвитку студентського футболу в Україні є також удосконалення системи підготовки спортивних менеджерів та організаторів студентських змагань. Ефективне функціонування сучасного студентського спорту потребує не лише кваліфікованих тренерів, але й спеціалістів у сфері спортивного менеджменту, маркетингу та організації спортивних заходів. У багатьох країнах світу університети активно готують фахівців [21], які займаються управлінням спортивними клубами, проведенням турнірів та залученням фінансування. Для України розвиток подібної системи є особливо актуальним, оскільки якісна організація студентських чемпіонатів та спортивних програм значною мірою впливає на популярність студентського футболу. Підготовка кваліфікованих спортивних менеджерів сприятиме підвищенню рівня організації змагань, розвитку спортивної інфраструктури та ефективнішій взаємодії між університетами, федераціями й спонсорами. Не менш важливим фактором є вдосконалення системи фізичного виховання у закладах вищої освіти. Необхідно створювати умови, за яких спорт стане невід'ємною частиною студентського життя. Це дозволить не лише покращити фізичний стан молоді, але й сприятиме формуванню здорового способу життя та активної громадської позиції.

У перспективі розвиток студентського футболу може позитивно вплинути не лише на спортивну сферу, але й на соціальний розвиток молоді загалом. Активна участь студентів у спортивному житті університетів сприяє формуванню здорового способу життя, підвищенню рівня соціальної

активності та розвитку лідерських якостей. Крім того, студентський спорт створює додаткові можливості для міжнародного молодіжного співробітництва, культурного обміну та популяризації України на міжнародному спортивному рівні. Саме тому підтримка студентського футболу повинна розглядатися як важливий напрям державної молодіжної та спортивної політики.

Тож, перспективи розвитку студентського футболу в Україні безпосередньо пов'язані з модернізацією системи студентського спорту, покращенням матеріально-технічної бази, впровадженням сучасних підходів до організації змагань та використанням міжнародного досвіду. За умови комплексної підтримки з боку держави, університетів та спортивних організацій студентський футбол може стати важливим напрямом розвитку молодіжного спорту в Україні.

Висновки до розділу 4

У ході аналізу перспектив розвитку студентського футболу в Україні встановлено, що сучасний стан цієї сфери характеризується наявністю низки системних проблем, які стримують її ефективний розвиток. Серед основних із них виділяються недостатнє фінансування, обмежена матеріально-технічна база, слабкий рівень популяризації студентського футболу та недостатня мотивація студентів до регулярних занять спортом. Разом із тим визначено, що студентський футбол в Україні має значний потенціал для подальшого розвитку. Молодь проявляє зацікавленість у футбольних заняттях, а університети поступово активізують спортивну діяльність шляхом створення команд, участі у змаганнях та розвитку студентських ліг.

Проведений аналіз показав, що важливими напрямками вдосконалення системи студентського футболу є модернізація спортивної інфраструктури, покращення фінансування, розвиток студентських змагань, впровадження

сучасних технологій у тренувальний процес та підвищення рівня надійної підтримки. Окрему увагу слід приділити використанню міжнародного досвіду, зокрема американської та європейської моделей організації студентського спорту. Їх адаптація до українських умов може суттєво підвищити ефективність розвитку студентського футболу та сприяти формуванню сучасної системи університетського спорту. Таким чином, розвиток студентського футболу в Україні потребує комплексного підходу та взаємодії державних органів, закладів вищої освіти, спортивних федерацій і громадських організацій. Реалізація запропонованих заходів дозволить підвищити рівень студентського спорту та забезпечити його стабільний розвиток у майбутньому.

ВИСНОВКИ

1. У результаті проведеного дослідження було проаналізовано особливості розвитку студентського футболу в різних країнах світу та визначено його роль у системі фізичного виховання молоді. Встановлено, що студентський футбол є важливим елементом університетського спорту, який сприяє фізичному розвитку студентів, формуванню здорового способу життя та підготовці спортивного резерву. Дослідження теоретичних засад показало, що студентський спорт виконує не лише фізкультурно-оздоровчу, але й соціальну та виховну функції. Він сприяє розвитку дисципліни, командної взаємодії, відповідальності та соціальної адаптації молоді.

2. Аналіз історичного розвитку студентського футболу засвідчив, що його формування розпочалося у Великій Британії та поступово поширилося в інші країни світу. Сьогодні студентський футбол є частиною міжнародного спортивного руху та активно підтримується міжнародними організаціями.

3. Найбільш розвиненою є американська модель студентського спорту, яка характеризується високим рівнем фінансування, розвиненою інфраструктурою та системою спортивних стипендій. Європейська модель має більш аматорський характер і орієнтована на масовість та освітню функцію спорту. В Україні система студентського футболу перебуває на етапі розвитку та потребує подальшого вдосконалення.

4. Визначено основні проблеми розвитку студентського футболу в Україні, серед яких недостатнє фінансування, слабка матеріально-технічна база, обмежена популяризація та недостатня мотивація студентів до занять спортом.

5. Встановлено перспективні напрями розвитку, що включають модернізацію спортивної інфраструктури, розвиток студентських ліг,

підвищення рівня медійної підтримки, впровадження міжнародного досвіду та розвиток співпраці між університетами і спортивними організаціями.

6. Студентський футбол має значний потенціал для розвитку в Україні та може стати важливим інструментом формування здорового, активного та соціально відповідального молодого покоління.

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що система студентського футболу в Україні потребує не точкових змін, а комплексного підходу до розвитку. Сучасний стан студентського спорту показує, що наявні ініціативи поки що не забезпечують стабільного рівня організації змагань, належного фінансування та достатньої мотивації студентів до регулярних занять футболом. У зв'язку з цим доцільно запропонувати низку практичних рекомендацій, які можуть реально покращити ситуацію.

Перш за все, ключовим напрямом залишається питання фінансування. Без стабільної фінансової підтримки розвиток студентського футболу неможливий. Університети часто не мають достатніх ресурсів для утримання команд, оновлення інвентарю та організації регулярних турнірів. Тому важливо розглядати не лише державне фінансування, а й залучення альтернативних джерел - місцевих програм розвитку спорту, грантів, партнерств із бізнесом та приватними спортивними організаціями. У країнах із розвиненою системою студентського спорту саме поєднання різних джерел фінансування дозволяє забезпечити стабільну роботу університетських команд. Не менш важливим є стан спортивної інфраструктури. У багатьох закладах вищої освіти футбольні поля та тренувальні майданчики не відповідають сучасним вимогам. Це обмежує можливості для якісних тренувань і підвищує ризик травм. Тому необхідно поступово модернізувати спортивні об'єкти: оновлювати покриття полів, створювати штучні майданчики, покращувати освітлення та облаштовувати базові умови для спортсменів. Наявність сучасної інфраструктури є одним із ключових факторів розвитку студентського спорту, оскільки безпосередньо впливає на рівень підготовки команд. Окремої уваги потребує система організації

змагань. На сьогодні студентські турніри часто проводяться епізодично і не мають чіткої структури. Доцільно впровадити стабільну багаторівневу систему чемпіонатів, яка включатиме внутрішньоуніверситетські змагання, регіональні ліги та всеукраїнські фінальні етапи. Такий підхід дозволить створити здорову конкуренцію між командами, підвищити рівень підготовки спортсменів і зробити студентський футбол більш привабливим для молоді.

Важливим фактором розвитку є також мотивація студентів. Багато молодих людей не розглядають спорт як пріоритет через навчальне навантаження або відсутність стимулів. У цьому контексті доцільно впроваджувати систему підтримки студентів-спортсменів, яка може включати спортивні стипендії, бонуси за участь у змаганнях, а також гнучкий навчальний графік. Це дозволить студентам більш ефективно поєднувати освіту та спортивну діяльність, не жертвуючи жодним із напрямів.

Суттєву роль у розвитку студентського футболу відіграє інформаційна складова. Сьогодні рівень популяризації студентських змагань залишається недостатнім. У той час як професійний футбол активно висвітлюється в медіа, студентські команди залишаються поза увагою широкої аудиторії. Вирішенням цієї проблеми може стати активне використання соціальних мереж, створення університетських спортивних медіа, онлайн-трансляції матчів та регулярне висвітлення результатів турнірів. Це не лише підвищить інтерес студентів, але й може залучити спонсорів та партнерів. Також важливим напрямом є міжнародна співпраця. Участь українських студентських команд у міжнародних змаганнях дозволяє підвищувати рівень підготовки спортсменів, знайомитися з новими методиками тренувань та обмінюватися досвідом. Особливо корисним є вивчення моделей студентського спорту США та країн Європи, де ця система вже давно функціонує на високому рівні. Адаптація окремих елементів цих моделей до українських умов може значно покращити організацію студентського футболу.

Не можна оминати і роль тренерів та спортивних менеджерів. Сучасний студентський спорт потребує не лише викладачів фізичного виховання, а й спеціалістів, які вміють організовувати спортивні процеси, працювати з командою, аналізувати результати та залучати ресурси. Підвищення кваліфікації тренерського складу є важливим кроком до професіоналізації студентського футболу.

Окремо варто звернути увагу на розвиток жіночого студентського футболу. Участь дівчат у спортивних програмах університетів сприяє розширенню можливостей студентського спорту та формуванню більш інклюзивної системи. Створення жіночих команд і турнірів дозволить підвищити загальний рівень розвитку футболу в закладах вищої освіти. Загалом, реалізація запропонованих рекомендацій потребує комплексного підходу та співпраці всіх зацікавлених сторін — держави, університетів, спортивних організацій та бізнесу. Лише за умови системних змін студентський футбол в Україні зможе вийти на якісно новий рівень розвитку та стати важливою частиною національної спортивної системи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреева О. В. Фізична рекреація різних груп населення. Київ : Поліграфсервіс, 2014. 280 с.
2. Волков Л. В. Теорія і методика дитячого та юнацького спорту. Київ : Освіта України, 2016. 464 с.
3. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» № 3808-ХІІ від 24.12.1993 р.
4. Круцевич Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання : підручник. Київ : Олімпійська література, 2017. Т. 1. 384 с.
5. Міністерство освіти і науки України : офіційний сайт.
6. National Collegiate Athletic Association (NCAA) : Official Website.
7. Платонов В.М. Сучасна система спортивного тренування: підручник. Київ.: Перша друкарня, 2021. 672 с. іл. ISBN 978-966-2419-33-7.
8. Сергієнко Л. П. Спортивний відбір: теорія та практика. Київ : Олімпійська література, 2009. 672 с.
9. European University Sports Association (EUSA) : Official Website.
10. Union of European Football Associations (UEFA) : Official Website.
11. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017 р
12. Андреева О. В. Рухова активність як складова здорового способу життя студентської молоді // Теорія і методика фізичного виховання. 2015. № 2. С. 15–19.
13. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 р.
14. Платонов В.М. Сучасна система спортивного тренування: підручник. Київ.: Перша друкарня, 2021. 672 с. іл. ISBN 978-966-2419-33-7.

15. Андреева О. В. Теоретичні засади рекреаційної діяльності різних груп населення. Київ : НУФВСУ, 2014.
16. National Collegiate Athletic Association (NCAA). Student-Athlete Support Programs : Official Website.
17. Закон України «Про фізичну культуру і спорт».
18. European University Sports Association (EUSA). University Football Competitions : Official Website.
19. Union of European Football Associations (UEFA). Women's Football Development Programme : Official Website.
20. International University Sports Federation (FISU) : Official Website.
21. Сергієнко Л. П. Основи спортивного тренування молоді. Київ : Олімпійська література, 2012.
22. National Collegiate Athletic Association (NCAA). College Soccer Development System : Official Website.

Додатки

Додаток А

Анкета для студентів

Шановний студенте!

Опитування проводиться з метою дослідження розвитку студентського футболу та ставлення молоді до занять спортом. Анкетування є анонімним, а отримані результати будуть використані виключно у наукових цілях.

1. Чи займаєтесь Ви спортом?

-так

-ні

-інколи

2. Чи займаєтесь Ви футболом?

- регулярно

- інколи

- не займаюсь

3. Як Ви оцінюєте рівень розвитку студентського футболу у Вашому закладі освіти?

- високий

- середній

- низький

4. Чи достатньо у Вашому університеті спортивних секцій та футбольних команд?

- так

- частково

- ні

5. Які основні проблеми розвитку студентського футболу Ви вважаєте найбільш актуальними?

- недостатнє фінансування
- слабка спортивна база
- нестача турнірів
- низька популяризація
- інше

6. Що могло б підвищити інтерес студентів до футболу?

Проведення турнірів

спортивні стипендії

сучасні спортивні майданчики

медійна підтримка

інше

7. Чи підтримуєте Ви ідею розвитку студентських футбольних ліг в Україні?

-Так

-Ні

Важко відповісти

8. Впливає футбол на формування здорового способу життя молоді?

-Так

-Ні

-Частково

9. Чи брали Ви участь у студентських футбольних змаганнях?

-так

-ні.

10. Ваші пропозиції щодо розвитку студентського футболу: